

ABDULVAHHÂB EL-BEYYÂTÎ VE NAZİM HİKMET İLE İLGİLİ ŞİİRLERİ

Salih TUR*

Öz: Abdulvahhâb el-Beyyâtî Çağdaş Arap şiirinin ve modernizm hareketinin önde gelen isimlerden biridir. Şiirlerinde adalet, eşitlik, özgürlük, başkaldırı gibi kavramları öne çıkarmıştır. Arap dünyasında vefat edene kadar Marksist ideolojiyi savunanlardan biri olmuştur. Onun halkçılık yanı söylemleri nedeniyle Arap dünyasında şiirleri büyük bir ilgi görmüştür. Bu çalışmada şairin hayatı, edebi kişiliği, eserlerinin yanı sıra Nazım Hikmetle ilgili söylemiş olduğu şiirler ele alınarak Türkçeye aktarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Abdulvahhâb el-Beyyâtî, Nazım Hikmet, Arap Edebiyatı, Çağdaş Arap Şiiri.

ABDULVAHHÂB AL-BAYYÂTÎ AND HIS POEMS ABOUT NAZİM HİKMET

Abstract: Abdulvahhâb al-Bayyâtî, was among the leading poets of modern Arabic poetry and the modernism movement. His poems were distinctive of concepts such as equity, justice, freedom and revolt. He was supporting the Marxism until his death. His poems created interest in the Arab world because of his speeches about supporting the populism. This paper focuses on his life, literal personality and works, also his poems about Nazım Hikmet and translations of these poems into Turkish.

Keywords: Abdulvahhâb al-Bayyâtî, Nazım Hikmet, Arabic Literature Modern Arabic Poetry.

* Doç., Dr., Harran Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi, Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı (salih-tur@hotmail.com).

A-Hayati

Çağdaş Arap edebiyatının önde gelen isimlerinden Abdulvahhâb el-Beyyâtî (Beyatlı), Türkmen kökenli bir ailenin çocuğu olarak 1926 ‘da Irak’ın bir köyünde dünyaya geldi. Çocuk yaşta ailesiyle beraber, tasavvuf ehlinin önde gelenlerinden Şeyh Abdulkadir Geylanî’nin türbesine yakın ve kırsaldan gelen fakir ve meczup insanların yoğun olarak yaşadığı Bağdat’ın Bâbu’ş-Şeyh adlı semtine yerleşir. Çocukluk yıllarını bir camide imamlık yapan büyük dedesiyle beraber geçirir.¹

Babası Ahmet Halîl Cuma ise ticaretle uğraşan bir insandı. Çocuğunun eğitimi için büyük önem verirdi. Oğlunun arzu ettiği dergi ve kitapları satın almaya özen gösterirdi. Zaman zaman onu sinema ve kahveye beraberinde götürürdü. El-Beyyâtî’nin de ifade ettiği gibi babasıyla olan münasebeti evlat-baba ilişkisinden çok bir arkadaş ilişkisi gibiydi.

Orta öğrenimini Bağdat’ta tamamlayan el-Beyyâtî, 1944’te Bağdat yüksek öğretmen okuluna devam girer. 1950’de Arap edebiyatı bölümünü bitirir. 1950-1953 yılları arasında edebiyat öğretmeni olarak Bağdat’ın çeşitli liselerinde görev yapar. Daha sonra gazeteciliğe yönelir. Sol eğilimleriyle bilinen “*es-Sekâfe el-Cedide*” (Yeni Kültür Dergisi)’ni çıkarır.² Emperyalizmin çıkarlarına hizmet ettikleri iddiasında bulunarak yazılarında dönemin yöneticilerine çeşitli eleştiriler ve suçlamalarda bulunur. Bu arada komünizm yanlısı fikirlerini öne çıkararak komünist felsefeyi öven çeşitli makaleler yazar. Bu yazıları üzerine tutuklanır, işinden atılır ve ülke dışına sürgün edilir. İlk önce Şam’a sonra da Kahire’ye gider. Kahire’de bulunduğu sırada “*Ceridetü el-Cumhuriyye*” (Cumhuriyet Gazetesi-1956)’de editör olarak çalışır. Daha sonra çeşitli Doğu Avrupa ülkeleri ile Sovyetler Birliği arasında 1958’e kadar sürgün bir hayat yaşar.³

1958’de General Abdülkerîm Kâsım’ın⁴ önderliğiyle yapılan devrimle Irak’ta monarşi yönetiminin son bulmasıyla el-Beyyâtî, ülkesine döner. Abdülkerîm Kâ-

¹ ‘Abdulvahhâb el-Beyyâtî, *Divân*, Dâru’l-‘Avde, Beyrut 1990, I, s.7; Mişâl Halîl Cuhâ, *eş-Şi’ru’l-‘Arabî-yu’l-Hadis (min Ahmed Şevki İlâ Mahmûd Dervîş)*, Dâru’l-‘Avde-Dâru’s-Sekâfe, Beyrut, s-371; Robin Senir, *Rak’atâni fi’l-‘Aşk* (Dirâse fi Şi’ri ‘Abdu’l-Vahhâb el-Beyyâtî), Dâru’s-Sâkî, Beyrut 2002, Muhammed ‘Abdullah el-Cu’aydî, *Selâse Mudun İsbâniyye fi Şi’ri ‘Abdulvahâb el-Beyyâtî*, Daru Eyfa li’t-Tibâ’a ve’n-Neşr, Beyrut 1982, s.9-12; Rahmi Er, *Çağdaş Arap Edebiyatı Seçkisi*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 2004, s.96, Muhammed Şemsî, *Sâriku’n-Nâr: Rihlatun fi Hayâtu’ş-Şâ’ir ‘Abdulvahâb el-Beyyâtî*, Matba’atu’ş-Şems, Bağdât 1985; Zâhir el-Cizânî, ‘*Abdulvahhâb el-Beyyâtî fi Mirâti’ş-Şark, el-Hadâstu ve’ş-Şi’riyye*, el-Mue’ssesetu’l-‘Arabîyye li’-d-Dirasât ve’n-Neşr, Irak 1997.

² Halîl Cuhâ, *a.g.e.* s. 372.

³ El-Beyyâtî, *a.g.e.* s. 8.

⁴ Abdülkerîm Kâsım (d.1914-ö.1963) 14 Temmuz 1958 Irak devrimden sonra kurulan çağdaş Irak Cumhuri-

sım hükümeti, kendisini 1959 yılında Irak'ın Moskova Büyükelçiliğine eğitim ataşesi olarak atar ve 1961 yılına kadar bu görevde kalır. Bu görevinden istifa eden şair, bir süre Moskova Üniversitesi'nde hocalık yapar ve daha sonra Sovyet Bilim Akademisine bağlı Asya Topluları Enstitüsü'nde araştırmacı olarak çalışır. Bu görevdeyken Batı Avrupa'nın çeşitli ülkelerine seyahatlerde bulunur. 1959-1964 yılları arasında Sovyetler Birliği'nde bulunduğu sırada Şair Nazım Hikmetle tanışır ve onun devrimci fikirlerinden etkilenir.⁵

1968'de Irak'ta Ahmed Hasan el-Bekr (1914-1982)'in önderliğinde yapılan devrimin⁶ ardından el-Beyâtî ikinci defa ülkesine geri döner. Baas rejiminin iktidarı ele geçirmesiyle, Irak'taki tüm partilere, özellikle liberal ve solcu partilere karşı geniş bir tutuklama ve baskı politikası başlatılır. Kendisine zarar verileceği düşüncesiyle tekrar ülkesinden kaçmak zorunda kalır. Ancak 1972'de tekrar ülkesine geri döner. 1980'de Saddam Hüseyin (1936-2006) kendi safına çekmek için kendisini Irak Madrit Büyükelçiliğine Eğitim Ataşesi olarak görevlendirir. Şair, Irak'ın Kuveyt'i işgal ettiği 2 Ağustos 1990 yılına kadar bu görevde kalır. İşgalden sonra görevini bırakarak Ürdün'e sığınır. Burada bir müddet yaşadktan sonra 1996'da Şam'a geçer. 3 Ağustos 1999'da burada vefat eden el-Beyâtî, kendi vasiyeti üzerine ünlü mutasavvıflardan İbn 'Arabî'nin türbesinin yanında defnedilir. Evli ve dört çocuk babası olan şair, arkasında pek çok şiir koleksiyonu, tiyatro ve çeviri bırakır.⁷

B- Edebî Kişiliği

Abdolvahhâb el-Beyyâtî, ilk eğitimini cami imamı olan büyük babasından alır. Camide büyük babasından başta Kur'ân ve hadis olmak üzere çeşitli dinî ilimler tahsil eder. Tasavvufî şiirlere çok ilgi duyan dedesi, güçlü hafızasıyla bilinen el-Bayâtî'ye, Muhyeddîn İbnu'l-'Arabî (ö. 638/1240), Ömer İbnu'l-Fârd (ö.633/1235), Hallâc Mansûr (ö.367/977), Ebû Bekr Şiblî (861/247-945/334), Rabi'atu'l Adeviyye (ö.185/801) gibi önde gelen tasavvuf şairlerinin şiirlerini camide ezberletir.⁸ Meczup insanların ve tasavvuf ehlinin yoğun olarak ya-

yeti'nin ilk başbakanıdır. Geniş bilgi için bkz. Muhsin Ebû Tabîh, *Hamsûn Âmen min Tarihi'l- Irâki's-Siyâsi el-Hadis (1910-1960)*, el-Mu'essese el-'Arabîyye, Beyrut 2001, s. 437 v.d.

⁵ El-Beyyâtî, *a.g.e.*, s.10.

⁶ Baas rejiminin önde gelen isimlerinden Ahmed Hasan el-Bekr ve yardımcısı Saddâm Hüseyin 'in tarafından Abdurrahmân 'Arif hükümetine karşı Temmuz 1968 yılında gerçekleştirilen bir devrimdi. Geniş bilgi için. Bkz. Ömer Turan, *Medeniyetlerin Çatıştığı Nokta Ortadoğu*, Acar Matbaacılık, İstanbul 2003, s. 340-345,

⁷ Bkz. Mihâil Halîl Cuhâ, *a.g.e.*,s.372; 'Abdullah el-Cu'aydi, *a.g.e.*, s. 9-12.

⁸ Mihâil Halîl Cuhâ, *a.g.e.*, s. 373.

şadığı bir mahallede yetişen şair, tasavvufun mahiyeti ve onun içermiş olduğu felsefeyi iyi bir şekilde kavrayarak bu alanında oldukça deneyim sahibi olur. Nitekim “*Azâbu'l-el-Hallâc*” (Hallac’ın İşkencesi)⁹, “*Tahavûlât Muhyeddîn el-‘Arabî*” (Muhyeddîn el-Arabî’nin Değişkenliği)¹⁰, “*Kitâbu’l-Tavâsin li’l-Hallâc*” (Hallâc Mansur’un Tavâsîn Adlı Kitabı)¹¹, “*Kıraatun fî Divân Celâddîn er-Rumî*” (Celâluddîn er-Rumî’nin Divanını Okumak)¹² gibi pek çok şiirinde bu tasavvuf deneyimini ortaya koyduğu görülür.

Tasavvufî deneyimlerini otaya koyarken şair, klasik sufi şairlerinde olduğu gibi bunu bir yaşam felsefesinden kaynaklanan bir deneyim olarak ortaya koymaz. Tasavvufu folklorik bir sanat unsuru olarak ele aldığı görülür.

Aslında el-Beyâtî, Cubrân Haili Cubrân(1883-1931), Adonis (1930-), Mahmud Derviş (1942-2008) gibi tasavvufu, huzur veren ve sığınılacak bir liman olarak şiirinde işler. Çünkü şairler çoğu zaman siyasî, sosyal ve kültürel sebeplerden dolayı yaşadıkları çevreyle, toplumla çatışmışlar ve pek çok konuda da farklı düşünmüşlerdir. Bu fikir ayrılığından dolayı da gerek siyasî otoritelerden gerekse toplumdan dışlanmışlardır. Bu nedenle içinde buldukları toplumda her zaman kendilerini yalnız hissetmişlerdir. Şairler, yaşamış oldukları bu yalnızlık psikolojisinin yarattığı ruhsal bunalımdan kurtulmak ve çatışma hissinden uzaklaşmak amacıyla tasavvuf sanatına yönelmişlerdir. Yine Şunu da unutmamak gerekir. Özellikle 19. yüzyılın ortalarından itibaren Çağdaş Arap şairlerinin şiirlerinde tasavvuf unsurunun belirgin bir şekilde öne çıkmasının nedenlerinden biri de sembolizmin etkisinin bir sonucudur. Bilindiği üzere tasavvuf ile sembolizm arasında bazı konularda ortak noktalar bulunmaktadır.¹³

Şiirlerinde tasavvufî şahsiyet ve kavramlara genişçe yer veren el-Beyyâtî, fikir ve düşüncelerini okuyucuya aktarırken bu kavramları çok kullanmıştır. Bilhassa bu kavram ve figürlerin arkasında gizlenerek herhangi siyasî bir otoritenin hışmına uğramadan fikir ve düşüncelerini dolaylı bir şekilde okuruna sunmaya çalışmıştır.

⁹ Kaside için bkz. el-Beyâtî, *a.g.e.*, II, s. 9.

¹⁰ Kaside için bkz. *Aynı eser*, II, s. 238.

¹¹ Kaside için bkz. *Aynı eser*, II, s. 372.

¹² Kaside için bkz. *Aynı eser*, II, s. 451.

¹³ Sembolistler ile mutasavvıflar arasındaki ortak noktalardan bir musikidir. Gerek sembolistler gerekse mutasavvıflar insanın duyguların aktarmada veya harekete geçirmede çoğu zaman sözcüklerin yetersiz kaldığı görüşündeler. Bu nedenle onlara göre insanın duygularını harekete geçirmek için şiir ve zikirde musiki ögeye önem verilmelidir. Bkz. Sâlim Ahmed el-Hamdânî, *Mezehibu’l-Edebi’l-Garbî ve Mazâhiruhe fi’l-Edebi’l-‘Arabî*, Câmî’atu Musul-Kulliyetu’l-Âdâb, Irak 1989, s.375 vd.; Muhammed el-‘Abd Hammûd, *el-Hadâse fi’ş-Şi’ri’l-‘Arabî el-Mu’âsir Beyânihe ve Mazâhirihe*, eş-Şerike el-‘Âlemiyye li’l-Kutub, Beyrut 1996, s. 117-137.

El-Beyyâtî, çocukluk yıllarından itibaren okuma alışkanlığını elde etmiş bir şairdir. Yoksul bir ailede yetişmesine rağmen iyi bir eğitim almıştır. Eline geçen her kitap ve dergiyi okumuş ve iyi bir kültürel altyapıya sahip olmuştur. Nitekim el-Beyyâtî bu hususta şöyle der: “*Elime düşen her kitabı okurdum. İlk önce dinî kitaplardan başladım, dinî kitaplarda istediğim şeylerden bahsediyordu. Fakat bu istek ve gerçekleri bir başka âleme ertelediği için bu kitapları okumaktan vazgeçtim*”¹⁴

Şairin kültürel dünyasının oluşumunda büyük babasının yanı sıra anneannesinin de katkısını unutmamak gerekir. Özellikle şiir dünyasında kullandığı pek çok folklorik unsurların kullanımını, onun kendisine anlattığı hikâye ve masallara borçludur. Şairinde ifade ettiği gibi anneanesi halk kültürü konusunda çok birikimi olan birisiydi. Kendisinden pek çok halk hikâyesi dinlemiştir. Ancak şairin edebî dünyası üzerinde anneannesinin kültürel etkisi büyükbabası kadar fazla değildi. Çünkü Anneanesi el-Beyyâtî’ye örümcek ağlarıyla dolu ve içinde yoksul insanların yaşadığı izbe evleri bir cennet bahçesi olarak tasvir ediyordu.

Nitekim el-Beyyâtî, babası Ahmet Halil, dünyalı bir insan olması, haksızlığa karşı başkaldırması ve devrimci bir ruha sahip olması nedeniyle daha çok hoşuna gittiğini ifade ederek onu, bu karakterinden dolayı zaman zaman şiirlerine bir kahraman figür olarak işlemiştir.

El-Beyyâtî, küçüklüğünden beri devrimci bir ruha sahip bir insandı. Ortaöğretim çağındayken dönemin siyasî otoritesinin değerlerine karşı çıkan Tarafa b. el-‘Abd (ö.564), Ebû Nüvâs (750-810), Ebû’l-‘Alâ el-Marrî (973-1057), Ebû Tayyib-el-Mutenebbî (905-965), Taha Hüseyin (1889-1973) gibi Arap edebiyatının önde gelen şair ve yazarların eserlerini büyük bir zevkle okumuştur.

Bilindiği gibi Batı edebiyatında ortaya çıkan çeşitli edebî akımlar 19. yüzyılın başlarında Arap edebiyatını da etkisi altına almıştır. Bu etkiden el-Beyyâtî de çağdaşları gibi büyük ölçüde nasibini almıştır. Sanat hayatının başlangıcında ilk önce Divan Grubu’nun sayesinde İngiliz romantik şairleriyle tanışmıştır. İlk yapıtlarında romantizme geniş yer vermiştir. Kendisinin de belirttiği gibi Divan Grubu’nun önde gelen temsilcilerinden eleştirmen ‘Abbâs Mahmûd el-‘Akkâd (1889-1961) ve İbrahim ‘Abdulkâdir el-Mâzinî(1890-1949)’ın birlikte kaleme aldıkları *ed-Divân fi’l-Edeb ve’n-Nakd* adlı eseri, sanatı ve düşünce dünyasının gelişiminden büyük bir rol oynamıştır. Yine bu grup sayesinde İngiliz edebiyatının önde gelen

¹⁴ Mişâl Halil Cuhâ, *a.g.e.*, s. 380.

Ezra Pound ve T.S. Eliot gibi modernist şairleri tanıma olanağını yakalamıştır.¹⁵ Şiirlerinde günlük halk dilinin kullanılması, şiirdeki musikî unsuruna önem verilmesi ve yaratıcı hayal tablolarının oluşturulması gibi Arap şiirine getirmiş olduğu pek çok yenilik, batı edebiyatının romantik ve yenilikçi şairlerine ilgisi sayesinde olmuştur. Özellikle el-Beyâtî'nin "*el-Melâ'ike ve 'ş-Şeyâtîn*" (Melekler ve Şeytanlar-1950) adlı şiir koleksiyonunda Batı romantiklerin etkisi açık bir şekilde görülmektedir.¹⁶ Aynı şekilde diğer yapıtlarında da hüznün, melânkolik, yalnızlık, tabiata dönüş gibi romantik şairlerin pek çok özelliğini görmek mümkündür.

El-Beyâtî şiirlerinde, romantizmin yanı sıra çağdaş Arap şiirinin gelişimini sağlayan ve modernleşmesine ivme kazandıran sembolizmin de etkisinde kalır. Şiirlerinde fazla ayrıntıya girmeden Arap dünyasının içinde bulunduğu tembellek, uyumsuzluk, kadercilik ve boş inaklara gömülü dinsel olarak addedilen hurafe ve sosyal yaşantıyı çeşitli semboller kullanarak eleştirir. Eleştirinin etkisini güçlü ve etkili kılmak için de ironi üsluba genişçe yer verir.

Daha önce Arap şairleri arasında revaçta olan romantizm, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Arap dünyasında yaşanan siyasî ve sosyal gelişmelere paralel olarak yerini sosyal gerçekçiliğe bırakır. Marksist felsefeyi benimsemiş olan el-Beyâtî de kendi ideolojisine en uygun olan toplumsal gerçekçilik akımını benimser. Özellikle toplumcu gerçekçi romanın kurucusu sayılan Maksim Gorki (1868-1936)'nin 1905 devrimi öncesi Rusya'da yaşana toplumsal panoramayı dile getirdiği "Ana" adlı eserini okuması ve özümsemesi sonucu toplumcu gerçekçiliğe yönelmesinde büyük bir payı olmuştur. Artık el-Beyyâtî, romantik şairlerde olduğu gibi kendi merkezli veya bireysel bir sanat icra etmez. Bunun yerine geniş halk kitlelerine seslenmeye, onların adına konuşmaya ve sıkıntılarını paylaşmaya başlar. Mesajlarını açık bir şekilde iletmek için herkesin anlayacağı şiir dili kullanır. Onun şiirlerini incelendiğinde toplumcu gerçekçi şairlerin özelliklerinden olan gurbet, kayboluş hissi, elem ve hüznün gibi unsurların geniş yer aldığı görülür. Bilhassa şairin ikinci şiir koleksiyonu *Ebârik Muheşşema* (Kırık Sürâhiler, 1954) adlı eserinde sosyal ve toplumsal eleştirilerini dile getirdiği sosyal gerçekçilik akımının etkisi açıkça müşahede edilir.

El-Beyâtî, şiirlerinde varoluşçuluk akımının kurucusu olan Jean-Paul Sartre(1905-1980)'nin de tesirinde kalmıştır. Bilindiği üzere Sartre, özünde hümanist değerler taşıyan Marksizmi benimsemiş ve bunu da varoluşçu bir mantıkla de-

¹⁵ Şairin T.S. Eliot'a yazdığı şiir için bkz. el-Beyyâtî, *a.g.e.*, I, s. 373.

¹⁶ Mişâl Halil, Cuhâ, *a.g.e.*, s. 379.

ğerlendirmiştir.¹⁷ Aynı şekilde el-Beyâtî, 20. yüzyılda ortaya çıkan ve tüm Avrupa edebiyatını etkileyen sürrealizmin izleri görülür. Özellikle 1954-1964 yılları arasında Moskova’da bulunduğu sırada André Breton (1896-1966), Louis Aragon (1897-1982), Paul Eluard (1895-1930) gibi bu akımın önde gelen şairlerin eserlerini okuyup inceleme fırsatını bulur.

Şair, İspanya’da bulunduğu dönemde İspanya edebiyatını yakından tanıma olanağını yakalar. Federico Garcia Lorca(1899-1936), Refail Alberti (1902-?) gibi İspanyanın önde gelen şairlerinin şiirlerini okmuştur. Bu etki, *el-Mevt fi Gırnâta* (Gırnata’da Ölüm)¹⁸, *Merâsî Lorke* (Lorke’ye Mersiyeler)¹⁹, İlâ Refail Alberti (Refail Alberti’ye Kaside)²⁰, *en-Nur Ye’î min Kırnâta* (Işık Gırnata’dan Gelir)²¹ gibi kasidelerinde açık bir şekilde görülmektedir.

Abdulvahhâb el-Beyyâtî sadece Batı edebiyatına değil, aynı zamanda Doğu edebiyatına da vakıftı. Doğu edebiyatını her zaman yakından takip etmiştir. Hint, Çin, Fars, Türk edebiyatını çevriler yoluyla okumuştur. Şiirlerine göz atıldığında doğu edebiyatının izleri açıkça görülmektedir. Örneğin Hindistan’ın önde gelen şairlerinden Tagor’a hitaben “*Ensubu Leke Haymeten fi Hadâiki Tagor*”²²(Tagor’un Bahçelerinde Sana Bir Çadır Kurayım) adıyla şiir yazmıştır. Dolayısıyla o, hem doğu hem de batı, edebiyat ve kültürünü özümsemiş evrensel bir şairdir. Onun şiirleri evrensel kültür birikiminin bir mahsulüdür.

Daha önce ifade ettiğimiz gibi el-Beyyâtî, çocukluk yıllarından itibaren fakirlik ve acı dolu bir hayat yaşamıştır. Daha sonra ülkesinden sürgün edilmiş dünyanın çeşitli ülkelerinde çileli bir hayat yaşamak zorunda kalmıştır. Tüm bu olumsuz faktörler onun sert mizaçlı bir karaktere sahip olmasına sebep olmuş ve bu da edebî dünyasına yansımıştır. Şiirlerinde gerek siyasî gerekse sosyal içerikli hiciv teması genişçe yer almıştır. Hicviyelerinde iğneleyici üslûp ve sert mizaç hâkimdir. Şiirlerinde gurbet, kayboluş ve sürgün gibi unsurlar yoğun bir şekilde işlemiştir. Bu özellikler de onun şiir dünyasının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

¹⁷ Bu konuda bkz. J.P. Sartre, *Varoluşçuluk*, (Çev. Asım Bezirci) Say Yayınları, İstanbul 1985, s. 57-58.

¹⁸ Kaside için bkz. el-Beyâtî, *a.g.e.*, II, s. 143.

¹⁹ Kaside için bkz. *Aynı eser*, II, s. 151.

²⁰ Kaside için bkz. *Aynı eser*, II, s. 151.368.

²¹ Kaside için bkz. *Aynı eser*, II, s. 151.403.

²² Kaside için bkz. *Aynı eser*, II, s. 323.

El-Beyyâtî, Çağdaş Arap şairleri arasında kayboluş, gurbet, yalnızlık duygularını en güzel şekilde betimleyen şairdir. Özellikle, insanoğlunun bu dünyada garip bir şekilde nasıl gelip gittiğini gerçekçi duygularla tasvir eden şiirleri pek çok edebiyat eleştirmeni tarafından takdire şayan olarak görülmüştür.²³

Şairin şiirlerinde dikkat çeken başka bir husus, gazel temasını, müstakil bir konu olarak işlememesidir. Bunun nedeni de sürgün ve istikrarsız bir hayat yaşamasına bağlanabilir. Onun bu istikrarsız yaşantısı sevgili-kadına karşı sevgi ve aşk duygularını aktarmak için fırsat vermediği kanaatindeyiz. Onun tüm aşk ve sevgi duygularını, anneye, vatana, insana, devrime, adalet ve hürriyete adanmıştır.

Aynı şekilde onun farklı ülkelerde yaşaması ve sürekli seyahat içinde olması nedeniyle şiirsel deneyim ve tecrübelerini ve her zaman geliştirerek yenilemiştir. Gittiği her ülkenin edebiyatını okumuş ve önde gelen edebiyatçılarıyla tanışmıştır. Onların deneyimlerinden yararlanmış. Şiirlerinde tarih, folklor ve mitolojik unsurlar kullanarak yeni semboller icat etmiştir. Bu semboller sayesinde manaya derinlik katmış ve okuyucuya vermek istediği mesajı daha etkili ve kalıcı kılmıştır. Aynı şekilde bu sembollerin arkasında gizlenerek onları bir maske şeklinde kullanmıştır. Her kasidede kendi karakterinden tamamen bağımsız olarak farklı bir karakter ile ortaya çıkmış ve okuyucuya farklı bir şiir ve farklı bir hayal dünyası sunmaya çalışmıştır.

Böylece ‘Abdulvahhâb el-Beyyâtî, “*el-Melâike ve ’ş-Şeyâtin*” adlı birinci ve “*Ebârik Muheşşeme*” adlı ikinci divanından itibaren adalet, eşitlik, yenilik, hürriyet, fakirlik, ezilmişlik, başkaldırı, devrim gibi kavramlar üzerinde durarak gerek edebî çevrelerde gerekse halk arasında büyük bir şöhret sahibi olmuş ve büyük bir okuyucu kitlesine ulaşmayı başarmış yenilikçi, çağdaş bir Arap şairdir.

C-Eserleri

Şiir Koleksiyonları

El-Melâ'ke ve 'ş-Şeyâtîn (“Melekler ve Şeytanlar”, 1950 Beyrut)

Ebârik Muheşşeme (“ Kırık Sürâhiler” , 1954 Bağdat)

El-Mecdu li'l-Etfâl ve 'z-Zeytûn (“ Kahramanlık Çocuk ve Zeytinlerin”, 1956 Kahire)

²³ Mihâil Halîl Cuhâ, *a.g.e.*, s. 372.

- Risâle ilâ Nâzım Hikmet* (“Nazım Hikmete bir Mektup”, 1956)
- Eş’âr fi’l-Menfe* (“Sürgündeki Şiirler”, 1957 Kahire)
- ‘İşrûn Kaside min Berlîn* (“Berlin’den Yirmi Kaside”, 1959 Bağdat)
- Kelimât lâ Temût* (“Ölümsüz Zözcükler”, 1960 Beyrut)
- Tariku’l-Hurriyye* (“Hürriyet Yolu”, Rusça-1962)
- Seferu’l-Fakır ve’s-Sevra* (“Fakirliğin ve Direnişin Yolculuğu”, 1965 Beyrut)
- El-Lezî Y’etî vela Y’etî* (“Gelecek Ama Gelmeyecek Olan”, 1966 Beyrut)
- El-Mevtu fi’l-Hayât* (“ Hayatta Ölüm”, 1968 Beyrut)
- Tecribetî eş-Şi’riyye* (“Şiir Deneyimim”, 1968)
- ‘Uyunu’l-Kilâbi’l-Meyyite* (“ Ölü Köpeklerin Gözleri”, 1969 Beyrut)
- Bukâ’iyye ilâ Şemsi Huzeyrân ve’l-Murtazaka* (“Haziran Güneşine ve Uşaklara Bir Ağlayış” 1969 Beyrut)
- El-Kitâbe ‘alâ et-Tîn* (“ Çamur Üzerine Yazı”, 1970 Beyrut)
- Yevmiyât Siyâsî Muhterif* (“Profesyonel Bir Gazetecinin Günlükleri”, 1970)
- Kasâ’id Hubb ‘alâ Bevâbâti’l-‘Âlemi’s-Seb’a* (“Dünyanın Yedi Kapısına Aşk Kasideleri”, 1971 Bağdat)
- Siyra Zetiyye li Sârik’in-Nâr* (“Ateşi Çalan Birisinin Otobiyografisi”, 1974 Bağdat)
- Kitabu’l-Bahr* (“Denizin Kitabı”, 1975)
- Kamaru Şirâz* (“Şirâz’ın Ayı”, 1975)
- Savtu’s-Senvâti’d-Dav’iyye* (“ Yılların Işıklı Sesleri” 1979)
- Bustân ‘Âişe* (“Ayşe’nin Bostanı”, 1989)
- Kitâbu’l-Merâsî* (“Mersiyeler Kitabı”, 1995)
- El-Harik* (“Yangın”, 1996)
- Hamsûn Kasidetu Hubb* (“ Elli Aşk Kasidesi”, 1997)
- El-Bahru Ba ‘id Esmeh’ahu Yetnehhed* (“Deniz Uzak ve Onun bir Ah Çektiğini İşittim”, 1998)
- Yenâbî’u’s-Şems-es-Siyre eş-Şi’riyye* (“Güneşin Kaynakları-Şiir Otobiyografisi”, 1999)
- Memleketu’s-Sunbile* (“Sünbül Memleketi”)

Tiyatro

Muhâkeme fî Nîsâbûr (“Nişabur’da Bir Duruşma”, 1973)

‘Abdulvahhâb el-Beyyâtî’nin tüm bu çalışmaları bir arada toplanarak *Divan ‘Abdulvahhâb el-Beyyâtî* adı altında iki cilt halinde Beyrut’ta yayımlanmıştır.

Abdulvahhâb el-Beyyâtî’nin birçok eseri, Rusça, Çince, İngilizce, İspanyolca, Fransızca, Kırgızca gibi birçok dünya diline çevrildi.

D-ŞİİR ÇEVİRİSİ

(I)

Bakire Dalga

-1-

Bakire dalga,²⁴

Akşamın yalnızlığında kardeşinin saçlarını örüyor

Ağlarında balıklar kayıyor

Gökyüzü kayıyor

Şair çocuğun na’sını ışığın salıncağında taşıyor

Onun şarkıları kara sahillerin zambaklarını büyülüyor

Onun alnında, kumlar, otlar ve arzular beliriyor

Binlerce yıl o sessizce namazında dua ediyor

Onun dizlerinde Ulysses²⁵ öldü.

Sahranın süvarisi öldü.

Utanarak saldırıyor

Ve geri çekiliyor,

Güzel değil,

Sarı kitapların harfleri²⁶

²⁴ Arapçası (الموجة العذراء) olarak geçmektedir. Bu ifade sembolik bir anlam taşımaktadır. Kanaatimizce bu ifadeyle şair, Marksist felsefeyi simgelemektedir. Abdulvahhâb el-Beyyâtî bu şiirini, Nazım Hikmet’in vefatı dolayısıyla bir mersiye şeklinde yazmıştır.

²⁵ Ulysses Homeros’un ünlü destanında geçen ve Ithaca kralı olan Yunan mitolojik bir kahramandır. Bu kahraman Turuva’nın düşüşünden sonra ülkesi İthaka’ya dönmek üzere macera dolu uzun bir yolculuk yapar. Ulysses on yıllık süren yolculuk sırasında çok büyük tehlikelerle karşılaşır ve her tehlikeyi de başarıyla atlatır. Doğada en tehlikeli güce karşı koyup onu yenmenin yollarını arayıp bulur. Bkz Ezra Arhat, *Mitoloji Sözlüğü*, Remzi Kitapevi, İstanbul 2007, s. 222-223.

²⁶ Sarı kitaplar, Arap kültüründe, raflarda yıllarca bekleyip yaprakları sararan ve içindeki bilgilerin çağın gereksinimini karşılamayan, faydasız ve işe yaramayan anlamında kullanılmaktadır.

Dürüldü
Kırmızı bir çiçekten açiverdi.
Çocuk şair, dirilerin gitarlarını taşıyarak geri dönüyor
Gözlerini, çiseleyen yağmura, şimşeklere ve yankılara açıyor
Çocuk şair, bakire dalgaya gül ekliyor
Kartal Anadolu'nun üzerinde
Kanadını ikizler burcuna açıyor.

Gezgin Şarkıcı

-2-

Gece treni yağmurlarda
Harap dünyanın köprüsünü geçiyor
Bana harfleri, elmaları ve çiçekleri taşıyor
Irak vatanımdan
Kaburgalarında bir gitar
Bir avuç toprak,
Avuç ve ateş taşıyor.
Gece treni, gündüzün duvarını geçti
Sırlarla ve karlara bürünmüş olarak.
Uyudum ve uyandım.
Trenin pencerelerinden şafak,
Bana bir köprü uzatıyor
İstanbul'a doğru
Ey sevgilim!
Bana bir örtü ve çorap uzatıyor
Kış, surları kuşatıyor
Yolculuğumuz tuz dağlarındaydı
Ah sevgilim!
Bu bir intihar!.

Sonbaharda Aşk

-3-

Son yaprak,
Prensensin bahçesine düşüyor
Ey ölüm bülbülü!
Ey öğle vaktinin pençeleri!
Deşme küçük meseleleri
Uyandırma prensesi
Hayatımın zifiri karanlık kuyusuna uzan
Kırık kapkacakları topla
Ört beni,
Öğle vaktinde üşüyorum ben
Ey sevgilim!
Gözler görüyor
Fakat elim kısa, gücüm yetmiyor
Arzularım büyük ama güçsüzüm
Yaktım gemilerimi
Adasız öldü denizcilerim
Ey şirretli kaside!
Ey tutsak!
Yaktım kasidelerimin
Seçkinlerini
Onun sevgisinden sonra bir sevgi,
Benim son yaprağım.

Celeddîn Rumî

-4-

“İnleyerek anlatan neye kulak ver”²⁷

Celeddîn der ki:

Ateş neyde

Ve aşğın aşkında

Ve mahzunun aşkında

Ney, kanla dolup taşan bir yoldan bahsediyor

²⁷ Şair bu mısrasını Celeddîn Rumî'nin Mesnevisinin on sekizinci beyitten alıntı yapmıştır. Bkz. Adnan Karaismailoğlu, *Mevlana ve Mesnevi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2001.

Yıllar gibi anlatıyor
Ey sevgilim Şirin!²⁸
Şirin!
Zaman değişti
Kelebeğim yanıp kül oldu
Alın kırıştı
Işık söndü, ancak ben gece yolcularıyla,
Âşıklarla, ağlayanlarla beraberim
Kefenimi taşıyorum
Ney inleyerek anlatıyor
Celaleddîn der ki:
“Kim uykuya dalarsa geçmişi unuttur”
Ağlayanlarla
Ey sevgilim Şirin!
Şirin!

Son

-5-

Yunanistan’da idam edildim
Geceleyin iki gül açtı
Kanım aktı uyuklayan ayın alnına
Ve döndü iki âşık
Hüzün ve kayboluş yolculuğundan
Kalbim, çocuklarla beraber zaman bahçelerinde attı
Ve meydan saati çaldı
Ey kardeşler!
Yolculuğumuz bitti
Selam olsun size!
Ey iki Tanrı!
Bakire dalga, denizi baştanbaşa dolaşarak döndü; Hümanist şair döndü
Vatanların vatanına
Ey sevgilim Şirin!
Çanlar çaldı duman şehirlerinde
Yeryüzünün en güzel insanı

²⁸ Şiirin mitolojik bir figürdür. Onun Ferhat ile olan aşk efsanesiyle ünlüdür.

Ve en güzel şarkılar öldü
Yolculuğumuz bitti
Selam olsun sana!
Ey insan! ²⁹

(II)

İKİNCİ MERSİYE³⁰

Âşık Bulut

-1-

Vatanın yetimiydi
Ben ve hüznün kuşu da
Benim arkadaşımı ölüm yolculuğuna
Benim çocukluğumdu
Son aşkımdı
Kuşumdu
Dallara karanlık çöktüğünde
Vatana olan yolculuğumda,
Zamanın yalnızlığında arkadaşımı
Hayatımdı, ben kendisinden sonra
Dağların üzerinde uçan bir bulutum,
Bir sürgünden
Bir sürgüne rüzgârların savurduğu.
Saçları sıkıntı ve kederlerle örülmüş
Duarında dalmış olanı kim uyandırdı?
Kapımı kim çaldı? Kim!
Ey uyuklayan kayık!
Beni İstanbul'a götür.
Ben ölmedim
Ey uyuklayan kayık!.

²⁹ El-Beyyâtî, *a.g.e.*, C.I, s. 482-486.

³⁰ Şair bu şiirin başında Nazım Hikmetle ilgili nesir şeklinde şu ifadeleri kullanmıştır: “Efsanevi kahraman, son yolculuğundan zafer kazanmış bir edayla akıbetini kucaklamış olarak geri dönüyor.”

Uyuyan Prenses

-2-

Büyük kâinat,
Uyuyan yakışıklı prensin yastığının altında
Çok şey bulunduruyor
Bir kaside bir kelebek bir pınar
Bir kutu tatlı bir oyuncak, çok şey bulunduruyor
Kırmızı şalı ve karanfiller yatağı bekliyor
Bir mum, onun son gecesinin rüyasını aydınlatıyor
Bir altın ve bir ıtır damlası gibi.
Akıbet mumu,
Boşluğun karanlığını deliyor.
Uyuyordu, küçük ağzının üzerine bir tebessüm uğruyordu
Parlak gül yanağı,
İpeklerin karanlığında ölmüş bir ay gibi
Uyuyordu
Hayalinde İstanbul
Uçan bir kelebektir
KONU karanfillerin üzerine
Uykusundan uyandırdı prensi.

Paris'te Kış

-3-

Kışın Paris
Kar ve kürke büründü
Açık havada bir gölge kalmadı kalbime
Beyaza bürünmüş kaldırımlarda bir serçe gibi kalbim ağlıyor
Evlerinin pencereleri aydınlandı ve o hâlâ ağlıyor
Ve akşam oldu
Binlerce akşamlar gibi
Soğuktu
Ağlıyor... Tesellisiz
Yaşlandı Paris
Oysa ben hâlâ bir çocuğum
Mesleğim, gezmek ve şarkı söylemek

Uzun âlemin gece meyhaneleri,
 Ve sessiz hüznün örttüğü kar,
 Ve Orkide satıcısının akşam vaktinde
 Çıkardığı o titrek ses;
 Havada dolaşan ölümün kokusunu bana taşıyor.
 Senin tabutunda bir çivi çakılıyor ey sevgilim!
 Ey mutluluk kapısı!
 Bir daha köprüden geçemeyeceğiz sana doğru
 Dönemeyeceğiz akşam vaktinde
 Paris öldü
 Elveda olsun size ey hayattakiler!

Sürgünden Dönüş

-4-

Ölüm, yeniden doğmaktır, geri dönüşür.
 Kıyıda sis, çakıl ve kumlar
 Aşk yelkenleri
 Parçalandı
 Dalgalarda ışık kayboldu
 Bir güle batırılan bir kartal tüyü,
 Gece boyunca açık kalan bir kitap
 Bülbül, tüm gece uykusuz kaldı ormanda
 Kapıyı çalan kim? Nazım döndü!
 Sürgünden kuşlarla ve bulutlarla
 Cıvıldıyordu yankılar
 Onu bekliyordu deniz
 Dışarıya yuvarlıyordu taş ve tahtaları
 Nazım Anadolu'ya geldi, açın kapıları
 Yıldız çiçeklerine su veriyor
 Dağ ve tepelere zeytin dikiyor
 Öğle sıcağının teri kirpiklerinde
 Ölümün celalliydi
 Bir avuç topraktı
 Açın kapıları Nazım döndü!

(III)**VEDA SANA İSTANBUL**

İstanbul'a uğradım
Kaldığımı söyleyemem
Çünkü acelem vardı
Çünkü utanıyordum Mehmet³¹'ten
Ve onun küçücük yüzünden
Eğer elimi boş görürse.
Uykusuz gözlerle
Gezmeyi seviyorum İstanbul sokaklarında
Kayboluşun vahşetinde
Ve ağzımda
Ah sevgilim!
Uğradım ..
Ama kaldığımı söyleyemem.

(IV)**İSTANBUL BOĞAZINDA ÖLÜM**

Nazım Hikmet'in anısına
-1-
İstanbul'a uğradım
Bininci gecenin onuncu yılından sonra
Yoldaşlarla buluştum: Kimileri öldü
Kimileri ihtiyarladı
Kimileri ihanet etti
Ayın birinci gecesinde doğan ayın ışığı Boğazda
Kimileri de hâlâ bıraktığım gibi
Resim, şiir, şarap ve aşk içinde taşınıyor
Rüyalar şehrine,
Truva ne zaman rüyasını kuşatırsa ağlar
Yunanlar şehrin surlarını dövdüler
Ve kadınlarını gasp ettiler
Ağlıyor; ancak fakirler kuşatıldıklarında onların acılarına ağlamıyor
Onlar bu şehit şehirlerin surlarında yok ediliyorlar.

³¹ Mehmet, Nazım Hikmet'in Münevver Hanımdan olan oğlu.

Yoldaşlarla buluştum:
 Topal Yunus³² ölmüştü
 Tutuklu Yusuf pınarın başında
 Hâlâ kâğıt gemisiyle Madrid'e taşınıyor
 Ve pınarın başında kahrolmuşçasına gardiyanları kandırıyor
 Şeyh Bedrettin³³ kırmızı bir aba içindeydi
 Abası boydan boya şah damarından kesilmiş olan şakaik-i numânıyyadan³⁴
 Hiyanetin siyah ayı, kadınların bilezik ve küpelerinde
 Meyhaneler, çarşılar ve beyaz gemiler boğazda
 Limanın işçisi mavi paltosuyla barda
 Sandalyesinin üzerinde duruyordu cansız, dev gibiydi, silahsız.
 Sanki biz, yıldırımın kılıcıyla denizi vurmamış mıydık?
 Ya da yanmamış mıydık?
 Kuşların, Tanrıların ve insanlığın gecesini aydınlatmak için.
 Bazıları hâlâ bıraktığım gibi
 Köhne bir tiyatro sahnesinde oyun oynuyor
 Ya da bir sirkte
 Tahta bir atın üzerinde gösteri yapıyor.
 Yoldaşlar ise solup ölüyorlardı
 Limanların kaldırımlarında yavaş yavaş.
 Ancak şarkıcı, şarkısıyla
 Ölüm ve yokluğa karşı direniyor, alevlerin içinde yanarak
 Kuşların, Tanrıların ve insanlığın gecesini aydınlatıyor.

-2-

Senden sonra İstanbul'da ayrılık ve ölüm
 Aldatılarak bekleyen birinin oyununu oynuyor
 Münevver³⁵ evlendi ve göçtü
 Diğerleri köprüleri yaktı

³² Topal Yunus Nazım Hikmet'in şiirlerinde kullandığı kahramanlardan biridir. Bkz. Nazım Hikmet'in "Ceviz Ağacı ile Topal Yunus'un Hikâyesi" adlı şiirine.

³³ Şeyh Bedrettin, Nazım Hikmet'in "Şeyh Bedrettin Destanı" adlı şiirinde geçen kahramanıdır.

³⁴ Türkçede Numan çiçeği olarak bilinir. Arap edebiyatla sembolik ve mitolojik bir anlamı vardır. Mitolojik hikâyesi şöyledir: Zulkâr Savaşı'nda Araplar Farslara yenik düşerler. Fars kralı, Hirâ kralı Numan b. el-Mûnzîr'i Arap kadınlarını teslim etmeyi ister. Numan b. el-Mûnzîr bu isteği reddince Fars kralı, onu bir filin altında ezerek öldürür. Toprağa gömülen Numan b. el-Mûnzîr'in mezarı üzerinde ertesi gün Numan çiçeği bittiği görülür. Bu çiçek Arap edebiyatta, kahramanlığın namus ve iffetin bir sembolü olarak işlenir.

³⁵ Münevver Hanım, Nazım'ın Piraye'den sonraki ikinci eşidir ve oğlu Mehmet'in annesidir.

-3-

Derinlere dalıyorsun ancak boğulmuyorsun
Sürgünden, yeşil bir bulut üzerinde aşk saltanatına geri mi döndün?
Onun gözlerinde kamer ve kadınları mı gördün?
İfşa etmez sırrı kutup yıldızı
Bahçenin kapısı bana açıldığında ağlayacağım
Zeytin gözlü hizmetçi kız, kırmızı seccadeyi ayaklarımın altına seriyor,
Arkamda da Yunus bastonuyla beni takip ediyor.
Sultan, ölüm memleketinde, ben ise postacıyım
Gözyaşı, buzları ve güneşi aşığa taşıyorum
Hapishanenin penceresinden baharın pınarlarını,
Ve kar fırtınasında çılgılık atan gece trenini gördün mü?
Sürgüne gönderiliyorum
Ben onun kırmızı saçlarıyla bağlıyım
Çılgılık atarak bağı ısıriyorum.
Kim benim gönlüme geri dönmeyecek şekilde seyahat edecek?
Salonlarda alkış ve gürültüden başka
Gördün mü?
Hiçbir şey!
Gece her tarafı sarmıştı
Ben ise onun saçlarıyla bağlıyım
Bir köle gibi peşindeyim.
Gördün mü?
Hapishanedeki Yusuf, siyasî otoritenin casusu oldu
Pamuk hallacıydı
Ve gizli bir matbaada işçiydi.
Devran döndü
Ve kar bahçenin kapısına düştü.
Ölüm memleketinde sultan olan benim
Sürgünde efendimi takip edeceğim.
Benim mirasım şehitlerin mezarı
Taşyacağım onların nişanını
Yeni kabilelerin, şiir hırsızlarının ve kralların salonlarının dışına.
Yoldaşların bir kısmı kayboldu ya da kaybettirildi
Bazıları büyük davaya hâlâ kahramanca hizmet ediyor

Topal Yunus hâlâ davasında duruyor
Her gece dünya haritasını baştanbaşa bastonuyla dolaşiyor
Mezara geri döndüğünde
Şarkıcının yüzündeki toprağı temizlemek için elini uzatır
Şarkılarıyla ölüm ve yokluğa karşı direniyor,
Alevlerin içinde yanarak
Kuşların, Tanrıların ve insanlığın gecesini aydınlatıyor.
İstanbul 4.11.1973

INFORMATIVE ABSTRACT
ABDULVAHHÂB AL-BAYYÂTÎ AND HIS POEMS
ABOUT NAZİM HİKMET

Salih TUR*

Abdulvahhâb al-Bayyâtî, who is one of the prominent figures of the contemporary Arabic poetry and the modernist movement, is an Iraqi poet. He started as a literature teacher in the early stages of his career. He wrote poems in early ages. Then, he turned toward journalism and published a periodical named al-Sakâfa al-Jadîda (The New Culture Magazine). He adopted the Marxism philosophy which highlights such concepts as freedom, equality, justice and liberty that influenced the Arab world during the 1950s. He advocated this philosophy in his poems and articles. He emphasized concepts such as justice, equality, freedom and rebellion both in his writings and speeches. He directed harsh critics and accusations to the administrators of that era. Therefore, he had to leave his country and he lived in exile in various countries of the world for a long time. He met the prominent figures of literature in every country he visited and he made use of their experience. He also met famous poet Nazım Hikmet when he was in the Soviet Union between 1959 and 1964. Leftist young poets of the Arab world were influenced by the revolutionary ideas of Nazım, who was considered by them as a light source that illuminates their ways. He wrote poems in which he praised Nazım.

Al-Bayyâtî used mythological figures in these poems for the purpose of adding profoundness to the meaning, expressing more with fewer words, and impressing the readers, just like he did in his other poems. For example, with his following verse -“Ulysses died on his knees”- in his poem called “Virgin Wave”, he compares Nazım to Ulysses, who is a mythological figure. He tried to glorify Nazım by expressing more with few words with this comparison.

*Assoc. Prof. Dr., Harran University, Faculty of Science and Literature, Chair of Arabic Language and Literature (salih-tur@hotmail.com).

As it is known, Ulysses is a Greek mythological hero who is featured as the King of Ithaca in Homer's famous epic poem 'the Odyssey'. This hero makes a long journey with lots of adventures in order to go back to his motherland Ithaca after the fall of Troy. However, the sea god Poseidon bears relentless grudge and rancor for Ulysses and tries to drown and destroy him in the sea during his return. Ulysses confronts with great dangers during his journey that lasted about ten years and successfully overcomes all these dangers. He challenges the most dangerous power in the nature and seeks to find a way to beat it.

Ulysses manages to overcome all these dangers. Someone needs to focus on his character and skills of this hero in order to understand how he succeeded. His most remarkable traits are being smart, clever and cunning. He is also able to create solutions and maintain his patience. Then, he is able to find thousands of ways and solutions to get out of tough situations. He is also able to constantly think for solutions, to discuss all possible options in his mind, use any tricks to attain his goals, to make up stories, to trick people and to get out of the most complicated and horrendous situations easily. Furthermore, he has a mind blowing resistance and sustaining power. He confronts many challenges that no other hero has ever confronted before. He beats various monsters, defeats the power that symbolizes the evil and ensures the victory of the good. Ulysses is a unique hero with all these traits. He is not only a legendary hero, but also is a character who symbolizes search, discovery and creative intelligence that leads to the greatest discoveries of our age. He reaches his target after a journey full of adventures and this target is immortality.

Al-Bayyâtî, by comparing Nazım to Ulysses, attributes lots of positive qualities to him and compliments and praises him.

According to al-Bayyâtî, Nazım lived a challenging and adventurous life, just like Ulysses did. He strived for what he believed. However, he managed to convey his messages on his readers. He completed his mission with his death. His opinions and ideas have been passed down to generations over the ages by his followers who share the same views, and thus have become eternal.

In this study, the poems on Nazım Hikmet written by Abdulvahhâb al-Bayyâtî were translated into Turkish. We also tried to put forward the poet's point of view on Nazım. Furthermore, we aimed to provide a contribution to the researches who would like to conduct a comparative study between the leftwing in Arab world and the leftwing in Turkey.

KAYNAKÇA

- Arhat, Ezra, Mitoloji Sözlüğü, Remzi Kitapevi, İstanbul, 2007.
- El-Beyyâtî, ‘Abdulvahhâb, Divân, Dâru’l-’Avde, Beyrut, 1990.
- El-Cizânî, Zâhir, ‘Abdulvahhâb el-Beyyâtî fî Mirâti’ş-Şark, el-Hadâstu ve’ş-Şi’riyye, el-Mue’ssesetu’l-‘Arabîyye li’d-Dirasât ve’n-Neşr, Irak, 1997.
- El-Cu’aydî, Muhammed ‘Abdullah, Selâse Mudun İsbâniyye fî Şi’ri el-Beyyâtî, ‘Abdulvahhâb, Dâru Eyfa li’t-Tibâ’a ve’n-Neşr, Beyrut, 1982.
- Cuhâ, Mişâl Halîl, eş-Şi’ru’l-‘Arabîyyu’l-Hadîs (min Ahmed Şevkî İlâ Mahmûd Dervîş), Dâru’l-‘Avde-Dâru’s-Sekâfe, Beyrut, 1999.
- Er, Rahmi, Çağdaş Arap Edebiyatı Seçkisi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2004.
- El-Hamdânî, Sâlim Ahmed, Mezehibu’l-Edebi’l-Garbî ve Mazâhiruhe fî’l-Edebi’l-‘Arabî, Câmî’atu Musul-Kulliyetu’l-Âdâb, Irak, 1989.
- Hammûd, Muhammed el-‘Abd, el-Hadâse fî’ş-Şi’ri’l-‘Arabî el-Mu’âsır Beyânihe ve Mazâhirihe, eş-Şerike el-‘Âlemiyye li’l-Kutub, Beyrut, 1996.
- Karaismailoğlu, Adnan, Mevlana ve Mesnevi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2001.
- Muhsin Ebû Tabîh, Hamsûn Âmen min Tarihi’l- Irâki’s-Siyâsî el-Hadîs (1910-1960), el-Mu’essese el-‘Arabîyye, Beyrut, 2001.
- Sartre, J.P., Varoluşçuluk, (Çev. Asım Bezirci) Say Yayınları, İstanbul, 1985.
- Senir, Robin, Rak‘atâni fî’l-‘Aşk (Dirâse fî Şi’ri ‘Abdu’l-Vahhâb el-Beyyâtî), Dâru’s-Sâkî, Beyrut, 2002.
- Şemsî, Muhammed, Sârîku’n-Nâr: Rihlatun fî Hayâtu’ş-Şâ’ir ‘Abdulvahhâb el-Beyyâtî, Matba’atu’ş-Şems, Bağdât, 1985.
- Turan, Ömer, Medeniyetlerin Çatıştığı Nokta Ortadoğu, Acar Matbaacılık, İstanbul, 2003.